35e jaar. — Nr 156. Zaterdag 29 december 1888.

...schrijft in: te Tongeren bij ... COLLÉE, uitge... en eigenaar van dit blad.

...ijder verschijnt 's maandags, 's Donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld en aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **3** » »
Een » » **4** » »
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen ... per regel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels voorraar of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 29 DECEMBER.

Nieuwjaarsgiften aan Z. H. Leo XIII.

Volgens het verlangen uitgedrukt door het pauselijk Comiteit van het bisdom Luik, in zijne algemeene vergadering van den 14 dezer maand, openen wij te rekenen van heden de onderschrijving voor de Nieuwjaarsgiften aan te bieden aan Z. H. Leo XIII, Paus en Koning.

De eerste lijst zal in ons aanstaande nummer verschijnen.

Van alles wat.

De Kamer heeft niet veel tijd verloren en vooral de leste zittingen werden goed en nuttig besteed: men heeft geen verlof willen nemen alvorens de wet gestemd was, die zoo doelma ig en zoo schitterend door M. Coremans verdedigd werd, zegt het *Handelsblad*.

De houding der linkerzij is tot het einde toe vijandig gebleven, tegenover de eischen der Vlamingen.

Onder de 71 stemmen, waarmeê de wet in haar geheel werd aangenomen, was er niet éene stem der linkerzij!

In 1873 waren de liberalen beheerdiger geweest. Bij de stemming der toenmalige wet, waren er aan de linkerzij slechts 2 die er zich tegen verzetten, en die wet werd gestemd den 25 juli 1873, met 93 stemmen tegen 2 en 2 onthoudingen.

Thans kunnen de Walen zich zelfs niet meer vereenigen met eene daad van rechtveerdigheid opzichtens de vlaamsche bevolking!

Zij stemmen in massa tegen het vlaamsche land. De Vlamingen zullen het niet vergeten Dat de liberalen bij de kiezingen nog eens stemmen komen bedelen!

M. Buls heeft zich niet openlijk in het anti-vlaamsche kamp durven scharen: op het oogenblik der stemming, was de dappere man afwezig.

Die dubbelzinnige houding is zijner weerdig.

* * *

Het gouvernement en de rechterzij zijn tot akkoord over de grondbeginselen der aanstaande kiesherverming, die weldra aan de wetgeving zal onderworpen worden.

De twee voornaamste punten van het ontwerp zijn: afschaffing van de bekwaamheidskiezers van ambstwege, en uitbreiding van het kiesrecht, door toevoeging aan den Staat van een gedeelte der opcentiemen, thans door de gemeente ontvangen.

De Staat zal 22 opcentiemen voor zijne rekening nemen, en aan de gemeenten het gelijke bedrag dier som teruggeven.

In gevolge dien maatregel, zullen vele belastingbetalers, die slechts kiezers waren voor de provincie en de gemeente, algemeene kiezers worden.

Volgens de berekeningen, die aan de rechterzij meêgedeeld zijn, zal het getal algemeene kiezers in de steden zeer merkelijk vermeerderen, maar ook op den buiten.

Het gedacht van een patent in te stellen voor de landbouwers, en de grondlasten zooveel te verminderen, is verworpen.

* * *

Zoo de socialist Verrycken geen geboren Brusselaar is, dan verdiende hij het wel te zijn, want 't is een echte zwanzer, zooals men in de hoofdstad zegt, of een truter, gelijk men het te Antwerpen heet, zoo spreekt het *Nieuws van den Dag*.

Men weet dat hij beloofd had, op Kerstdag, eene meeting op het water te houden, aan de Lakensche brug. Hij heeft zijn woord gehouden.

Reeds ten 2 ure waren de oevers en de tweede brug zwart van volk, dat nog al geduldig de aankomst der socialitische vloot afwachtte. Om den tijd te verdrijven, juichte men eenige bootjesroeiers toe die onder de bruggen heen en weer vaarden.

Eenige oogenblikken na 2 1/2, kwam de vloot van Verrycken van onder de brug van den ijzerenweg aangevaren: zij bestond uit twee bootjes, maar 't schijnt dat er maar een socialist was, die waarin Verrycken zat en dat voorop eene roode vlag droeg. Het andere bootje had met de meeting niets te maken: de roeiers die er zich in bevonden, hadden eenige oogenblikken te voren voorgesteld om hun bootje te verhuren aan den socialistschen redenaar, doch deze was reeds voorzien.

Het schouwspel was nog al aardig, en het volk wist in het begin niet of het moest lachen of ernstig blijven. Eenige overtuigde socialisten juichten echter toe, en een groot deel van het volk schreeuwde mede.

Ondertusschen was Verrycken recht gestaan en deed zijnen hoed af; het bootje wiegelde echter en Verrycken viel op... de bank terug waarop hij gezeten had.

Het bootje legde nu aan tegen de palen, langs weerskanten van de brug in het water geslagen. Twee of drie plezierbootjes lagen in de nabijheid, en in een dezer zat een kleine dikke vette doghond, die met de grootste belangstelling de bewegingen van Verrycken scheen na te gaan.

Verrycken, die eindelijk zijn evenwicht kon behouden, opende den mond en begon zijne voordracht. Er veel van verstaan, kon men echter niet: het volk — er stond voorzeker vier à vijf duizend menschen op de kanten der vaart en op de brug, — maakte te veel lawijd Er waren nogtans partijgangers van de roode vlag, die te goeder trouw toejuichten. Wij hebben nogtans ook teekens van afkeuring gehoord: hier en daar werd *ahoe!* geroepen.

* * *

— Is het vlaamsch dat hij spreekt? vroeg een werkman, die niet ver van de brug stond.

— Neen, maar luister, antwoordde een socialist

— Welnu, als hij niet in het vlaamsch spreekt, hernam de andere, dan is hij maar een ezel. Wij zijn hier vlaamsch volk.

't Was misschien al gelukkig dat Verrycken dit niet hoorde. Voor zooveel wij van zijne woorden verstonden, sprak hij over het bloed door onze voorvaderen vergoten, over vrijheid en gelijkheid, en geheel den socialistschen rimram.

Terwijl hij aldus in zijn bootje te spreken stond, kwam een policie-officier voorzichtig den kant der vaart afgestapt, en waagde zich op de palen, waartegen het bootje van Verrycken lag.

De policie-officier had echter den mond nog niet open gedaan, of het bootje stiet van kant, en vaarde verder op naar de brug van den ijzerenweg. Twee, drie keeren nog stond Verrycken recht en sprak, van te midden der vaart, de eenige honderde personen aan, die, langs beide kanten van het water met hem gelijken pas hielden. Eindelijk toch, werd hij het spel moede, en in eens vaarde hij met zijn bootje weg, ver weg, naar de *Liefde*, waar hij aan wal gestapt is en van waar hij zich naar de statie van Schaerbeek heeft begeven.

Eenige honderde personen waren ook tot daar geloopen. Aan de Lakensche brug, bleef nog langen tijd een hoop volks staan, in de afwachting dat Verrycken zou weerkeeren.

Men zag inderdaad, na eenigen tijd, het bootje met de roode vlag terugkomen. Een persoon zat erin, met een hoogen hoed, zoo als Verrycken. Toen hij voorbij de twee bruggen aan wal stapte, liep er veel volk achter, in het gedacht dat het de socialistsche redenaar was. Eene naburige herberg, waar de vermeende Verrycken binnenging, vaarde wel met het volk dat hem volgde.

Eene bende socialisten is al zingende van de Lakensche brug naar de stad getrokken, achtervolgd door de policie. Aan de Antwerpsche laan, hebben agenten der stad gepoogd den stoet tegen te houden. Eene erge botsing ontstond. De policie achtervolgde de bende tot aan den Vlaamschen schouwburg en daar trokken de agenten hunne sabels en kapten op de menigte in.

Verscheidene personen werden gekwetst en een twintigtal aanhoudingen werden gedaan. De bende, die het erg te verduren had, is nabij de Hallen uiteengeloopen.

* * *

De *Escaut*, de *Courrier de Bruxelles*, *Het Land*, *Het Handelsblad*, in één woord al de katholieke bladen, de weekbladen niet uitgezonderd, verzetten zich met kracht tegen het denkbeeld eener verzwaring der krijgslasten, van welken aard deze ook zijn moge.

Ook door de *Katholieke Vereenigingen* wordt krachtig verzet aangeteekend tegen de poging van den heer d'Oultremont, om de kwestie van den personnlijken dienst weêr boven water te krijgen.

Het jaar 1888.

Het jaar dat welhaast gaat eindigen, zal tot op zijne laatste dagen de zonderlingste eigenschappen vertoond hebben; de jaargetijden zijn bijna geheel omgeworpen geworden. Na eenen kouden en vochtigen zomer, die wezenlijke hinderpalen gesteld heeft voor de goede rijpwording en het binnenbrengen der graangewassen, is de maand september de schoonste van het jaar geweest en zij heeft voor de nog groeiende oogsten een deel der schade vergoed, vergoezaakt door de vorige maanden. Met het einde van october, scheen het dat de koude zich ging doen gevoelen; maar zij heeft niet lang gedurd; twee of drie dagen vorst, overigens zamelijk hevig, en het was al. De maand november heeft de reeks ongereegeldheden des jaars hernomen: de temperatuur was buitengewoon zacht; bijna overal is het weder vochtig geweest; plotselinge barometer-sprongen hebben overvloedige regens veroorzaakt. Ook zijn de zaaiingen van de herfstgraangewassen over het algemeen geëindigd in uitmuntende voorwaarden. De tarwe en de rogge zijn goed uitgekomen en hun groei is bijna overal zeer krachtig; zij zullen goed kunnen wederstaan tegen de guurheden van den winter, en indien laatkomende koude ze niet tegenhouden, zullen zij in goede voorwaarden in het groeitijdperk treden. Daarentegen zijn de vooridurende vochtigheid en de zachtheid der temperatuur weinig gunstig aan de bewaring der wortelen en knolvruchten; dezen kiemen in kuilen en bewaren dien tengevolge zamelijk slecht hunne eigenschappen; alzoo is het dat men in de suikerraffineerderijen eene zekere vermindering vaststelt in den suikerrijkdom van de suikerbeeten.

* * *

Dewijl het einde van het jaar nadert, vermeenen wij het van belang te zijn hier, ten titel van curiositeit, naar een oud schrift, welk dagteekent van 1268, en opgesteld is door Thomas-Joseph Moult, de voorzeggingen welke hij doet over het jaar 1889, mede te deelen:

« Het jaar 1888 zal niet beter bedeeld zijn als 1883. De lente zal dit jaar regenachtig en windig zijn. Ik spreek van den zomer niet meer (?). De herfst zal droog en goed zijn tot aan het einde. De winter zal zacht en vochtig zijn.

» Er zal veel tarwe maar weinig rogge zijn. De graanen zullen duur zijn tot aan den oogst toe en dit zal groote ellende veroorzaken.

« De wijnen en andere levensmiddelen zullen van prijs verminderen bij den oogst, wat goeden tijd beteekent. Het zal slecht zijn wijn te koopen om te bewaren, want men zal hem maar verkoopen uit hoofde dat de lieden van den stiel arm zullen zijn (*) en het geld schaarsch in velen Staten. »

Nu, die heeft zal 't zien.

(?) Wij zetten een vraagteeken waar Thomas Moult van 1268 over den zomer van 1889 spreekt. Heeft hij misschien willen zeggen dat wij wederom eenen zomer gaan hebben zooals dien van dees jaar? — Dan zijn wij er wel mee.

(*) Hier heeft de profeet zeker willen zeggen dat door de wijnverkoopers, uit armoede, veel wijn zal gebrouwen of met water vermengd of vervalscht worden, met sap van blauwbloedhout (campêche) en meer andere kleurgels?

Stads- & provincie nieuws

Gemeenteraad van Tongeren.

Zitting van zaterdag 22 december 1888.

Tegenwoordig: MM. Meyers, burgemeester, Coart en Schaetzen, schepenen, Christiaens, Claikens, Ghiném, Nicolaers, Vroonen en Zeegers, leden.

1° Gemeente rekening van 1887.

M. Schaetzen maakt verslag over de rekening. De commissie van finantiën heeft verscheidene deelen van de rekening moeten veranderen. M. Schaetzen meent dat de rekening, zoo als zij door de commissie van finantiën vastgesteld geworden is, geene dwalingen meer inhoudt. Hij stelt voor ze alzoo aantenemen en ze, zoo haast mogelijk, naar de bestendige deputatie te zenden om ze doen goed te keuren. M. Schaetzen geeft lezing van een ontwerp van beraadslaging in dezen zin.

M. Burgemeester is van dezelfde denkwijze als M. Schaetzen. Ingevolge eene vergadering van het college, is de rekening herzien geworden. De moeijelijkheden zijn ontstaan ter gelegenheid der opmerkingen betrekkelijk het geld dat zich voor het oogenblik in de kas bevindt. M. Burgemeester onderstemt het ontwerp van beraadslaging van M. Schaetzen. Het college stelt voor de rekening goed te keuren zoo als zij door de commissie der finantiën vastgesteld geworden is.

Aangenomen.

2° Gemeente begrooting van 1889.

M. Burgemeester geeft lezing der begrooting. Verscheidene leden maken opmerkingen nopens de begrooting.

De stadshorlogie zal door deskundige mannen onderzocht worden om te zien of ze nog gerepareerd kan worden en of men er wijzers zou kunnen opzetten.

M. Claikens protesteert tegen de verhooging van 80 franken, in de begrooting voorzien, ten voordeele van den bestierder van het slachthuis. Hij zou dit ambt willen zien afschaffen en het vervangen door bezoeken van veeartsen in het slachthuis.

M. Coart. — En wie zou dan het slachthuis zuiver houden en de rechten ontvangen?

M. Burgemeester. — Eene bestendige tegenwoordigheid en een bestendig toezicht worden in het slachthuis vereischt. De bestierder doet het slachthuis schoonmaken, stelt het in orde en krijgt eene voldoende kennis van het vleesch om, in twijfelachtige gevallen, zich tot het college te wenden dat alsdan eenen veearts naar het slachthuis zendt.

M. Nicolaers interpelleert het college over het bederven der waters van den Jeker, door de overschotten voortkomende uit de suikerfabrieken der omstreken van Borchworm.

M. Burgemeester herinnert de briefwisseling welke nopens die punt plaats gehad heeft. Ondanks de genomen maatregels, hebben zich nieuwe klachten opgedaan en de waters zijn dit jaar nog meer bedorven dan verleden jaar. De gouverneur der provincie heeft geantwoord dat toekomendejaar krachtige voorzorgen zullen genomen worden.

M. Burgemeester heeft zich alsdan tot M. den minister van openbare werken gewend, welke, tot hier toe, zijn antwoord nog niet te kennen gegeven heeft.

De begrooting, zoo als zij door het college voorgesteld was, wordt aangenomen.

M. Claikens stemt er tegen, M. Ghiném onthoudt zich.

M. Vroonen vraagt aan M. den Burgemeester wat er geworden is van de petitie van inwoners van buiten de Maestrichterpoort, het maken eener nieuwe straat vragende.

M. Burgemeester antwoordt dat de petitie aan de administratie der spoorwegen overhandigd is, welke haar antwoord zal doen kennen.

5° Gemeente kerkhof. — Nieuwe vergunning van 1 1/2 vierkante meter grond. Vraag van Mme We Prosman.

Toegestaan onder de gewone voorwaarden.

4° Vee-paardenmarkten enz. Behoud van deze markten op den donderdag, wanneer de donderdag een niet verplichtend heiligendag is.

M. Burgemeester zegt dat een enkwest de commodo et incommodo over dit punt geopend geweest is. Talrijke inwoners vragen dat de vee- en paardenmarkten den donderdag gehouden worden wanneer een niet verplichtende heiligendag op eenen donderdag valt. Geen enkele vraag in den tegenovergestelden zin is ontstaan.

De raad stelt vast, vooraleer een besluit te nemen, bij de belanghebbenden inlichtingen te nemen over het punt van te weten wat er moet gedaan worden betrekkelijk de foor der H. Magdalena, welke op alle dagen der week kan vallen, behalve op den zondag.

5° Weggenomd Sacramentsweg. Rechtmaking.

M. Coart maakt verslag. De raad zal zich ter plaatse begeven.

6° Burgerlijke Godshuizen. Openbaar verkoop van 17 parceelen bouwgrond. Cohier van lasten.

7° Idem. Afstand aan de gemeente Millen van 40 centiaren grond voor de rechtmaking van eenen buurtweg.

De raad geeft een gunstig advies op deze twee punten.

8° Vergunning van grond op het kerkhof. Sommen te storten in de kassen der Godshuizen en van het bureel van weldadigheid. Aanneming.

Goedgekeurd.

9° Bureel van Weldadigheid. Aflegging van twee renten.

10° Idem. Verkoop van een parceel grond. Akt. Geene opmerkingen.

11° St-Jans kerk. Giften met last van kerkelijke diensten. Vraag van aanneming.

Gunstig advies.

12° O. L. V. Kerk. Aflegging van eene rent.

Geene opmerkingen.

13° Muziekschool. Benoeming van twee leden der besturende commissie.

De raad noemt MM. Théophile Vandenbosch en Emile Vroonen.

14° Burgerlijke Godshuizen. Benoeming van een lid in vervanging van M. Michel Wynants wiens mandaat den 31 december eindigt.

De raad hernoemt M. Michel Wynants.

15° Bureel van weldadigheid. Benoeming van een lid in vervanging van M. den ridder L. Schaetzen, wiens mandaat den 31 december eindigt.

M. L. Schaetzen wordt hernoemd.

16° Wegruimen der vuilnissen.

Aanbesteding. Proces-verbaal.— Aangenomen.

17° Aanbesteding van petroel, kolen en brandhout. Proces-verbaal. — Aangenomen.

— Het jaarlijksche **avondmaal der Concordia** had zondag avond plaats in de groote zaal van het lokaal der maatschappij, kort bij de twee honderd leden namen er deel aan. Twee stukken door de Fanfaren keurig uitgevoerd, drie kooren opperbest gezongen door de zangafdeeling *Ambiorix*, talrijke toasten, allerhande muziekstuken, een vierhundtal koddige verzen in het Tongersch, opgesteld en voorgedragen door den heer Edm. Jaminé, lekkere spijzen, in een woord, alles was geschikt om eene hartelijke en luidruchtige vroolijkheid tot stand te brengen en doen voort te duren tot laat in den avondstond.

De achtbare volksvertegenwoordiger, Mijnheer Schaetzen, stelde de gezondheid voor van den Paus en van den Koning; de heer J. Vanderyst droeg een toast aan den heer schepen Just. Coart; de heer Lamproye sprak in mooi Vlaamsch den lof uit van de heeren Schaetzen en Meyers en raadde tevens de Vlamingen de grootste kalmte aan in het wederzeisch hunner rechten; de heer Flor. Deploige droeg de gezondheid voor der edelmoedige weldoeners die de maatschappij ondersteunen, waarna de heer Em. Vroonen den lever prees der werkende leden die de verschillende afdeelingen der societeit zoo doen bloeien.

Nog andere toasten en aanspraken, waarvan de opsomming ons te ver zoude brengen, wierden er gedaan. Onder andere, het jaarlijksch verslag door den heer Schaetzen gedaan, waarin de herinnering aan den wedstrijd van Tilburg met luidruchtig handgeklap begroet werd.

In een woord, een recht hartelijk, een recht aangenaam feestmaal.

— Het was feest verleden woensdag in het **St Maternus College**. De leerlingen van dit bloeiend onderwijsgesticht hadden een musikaal en dramatisch feest ten voordeele der armen ingericht, en talrijke aanhoorders hadden zich in de ruime feestzaal van het St-Maternus college geschaard.

Het programma, met zorg samengesteld, werd op eene deftige wijze uitgevoerd.

Rêve et réveil, een groot drama in drie akten, werd door de jonge toonellieflhebbers gespeeld, op eene wijze waarop niets af te keuren valt.

De costumen en de decors waren van eene frischheid en eene rijkheid welke eenieders bewondering verwekten.

De andere deelen van het programma: *La Leçon culinaire*, quintette, *La Peureuse*, koor, en *Les Couplets des Notaires* uit het opera la Créole werden insgelijks op eene treffende wijze weergegeven.

Onze beste gelukwenschen aan de inrichters van dit mooi feest welke, niet te vreden ons eenen aangenamen avond te hebben laten doorbrengen, nog zoo milddadig voor de armen onzer stad gezorgd hebben.

— Het derde **Keralied** van den heer Adr. Hionhon, verleden dinsdag na de mis van vijf uren gezongen, is eene bevallige poëzy van onzen stadsgenoot, den heer Adhemar Deckers. Het muziek stemt zeer wel overeen met de schoone woorden. Ieder stroof is een solo voor baryton-stem, gezongen door den heer Jos. Deckers, met het deftig talent dat eenieder bekend is. Het refrein is een driestemmig tutti.

— Men schrijft uit Hasselt:

Alle liefhebbers van reine en sierlijke Letterkunde, zullen met genoegen vernemen dat de **Eerw. pater van Trieht**, de alom gevierde redenaar, eene fransche redevoering zal houden in onze stad op den 6 januari aanstaande.

« L'Esclavage » ziedaar waarover hij spreken zal.

De redevoering zal gehouden worden in de groote zaal van het St-Jozefscollege, te 3 uren precies.

Toegangskaart n zijn te bekomen als volgt:

Voor *voorbehoudene plaatsen* aan twee franken. (Deze zijn in genoemd gesticht alleen te bekomen.)

Voor *gewone plaatsen* aan één frank.

(Bij den heer Ceysens, Demerstraat en Groote Markt, verder in het St-Jozefscollege.)

Op den dag zelf dat de redevoering gehouden wordt, worden nog kaarten uitgereikt aan den ingang van het gesticht.

— Bij ons nummer van heden behoort een *bijvoegsel*.

De markten van Tongeren.

Ziehier eene volledige opgave van het getal beesten te koop gesteld op de markten van Tongeren gedurende het jaar 1888:

	Paarden.	Koeien.	Kalveren.	Schapen.	Vette varkens.	Magere varkens.
Januari.						
5		147	49	57	298	688
12	494	260	59	21	321	1222
19		227	38	13	282	435
26		308	55	24	545	848
Februari.						
1		98	55	00	250	82
9	480	554	73	59	274	1050
16		350	47	5	196	768
23		201	58	1	210	248
Maart.						
1		200	47	6	241	454
8		422	57	10	267	969
15	645	590	83	17	256	1528
22		541	45	5	189	610
29		566	84	11	287	1165
April.						
5		515	87	26	212	1521
12	209	496	95	14	246	1208
19		599	95	53	258	1725
26		562	82	27	165	1288
Mei.						
3	194	557	80	25	192	1250
10		250	64	15	168	1091
17		512	95	27	188	1792
24		196	81	25	156	1619
31		157	65	7	100	1114
Juni.						
7		271	95	27	124	1531
14	616	209	85	38	138	1253
21		255	93	36	113	1244
28		207	85	25	137	1170
Juli.						
5		216	100	28	125	1555
12		189	65	7	129	1080
19		215	64	16	142	1086
26	665	197	65	31	107	987
Augustus.						
2		242	68	5	100	1042
9	425	235	47	21	114	948
16		171	51	11	125	576
23		220	51	7	128	958
30		257	51	16	155	1579
September.						
6		257	58	57	189	1527
13	441	228	57	14	161	1001
20		266	58	19	228	1388
27		288	21	15	217	1168
October.						
4		290	25	14	275	1250
11		346	51	51	189	1505
18	424	299	57	60	278	1024
25		290	51	54	587	1241
31		102	25	26	225	869
November.						
8		255	57	75	352	1525
15	497	258	54	107	434	1591
22		215	50	70	362	1256
29		238	22	54	305	1127
December.						
6		194	25	90	344	952
13		222	42	67	352	801
20	352	238	27	70	441	561
27		175	20	28	145	785
Totaal	5638	14144	2878	1516	11484	35945

DE

VERVLOEKTE DOCHTER (1)

DOOR

Emile Richebourg.

15de VERVOLG.

VII. — TWEE OUDE VRIENDEN.

Op zekeren morgend ontving de heer Nestor Dumoulin, een der meest beroemde rechtsgeleerden van Parijs, den volgenden brief:

Waarde Vriend!

Uit dit briefje zult gij vernemen, dat ik niet meer bij de tegenvoeters of in de Usee ben; ik ben sedert vijf dagen in Frankrijk terug, en sinds gisteren te Parijs.

Wees zoo goed, als gij niet door dringende bezigheden verhinderd wordt, nog heden bij mij te komen ontbijten; ik verlang u weder te zien en moet u ook om eenen dienst verzoeken.

Uw oude kameraad,
Graaf de Bussières.

De onderteekenaar van den brief en de beroemde advokaat waren oprechte vrienden.

Eene verschillende loopbaan gekozen hebbende, verliepen er soms jaren, dat zij elkander niet zagen; zij vergaten elkaar daarom niet, en bij elk wederzien smaakten zij de grootste vreugde.

Ten half twaalf ging de advokaat het hotel van den graaf de Bussières, rue Bellechasse, binnen. Deze zat reeds op hem te wachten. De vrienden omhelsd n elkander hartelijk.

— Waarlijk, mijn waarde Nestor, zegde de graaf, gij veroudert niets; ik vind u terug, zooals ik u vier jaar geleden verlaten heb.

— In dit opzicht, beste Adolf, hebt gij ook niet te klagen; gij ziet er nog kostelijk uit.

— Dat zegt gij om mij te vleien, maar ik maak mij geene zinsbegoochteling; hoewel eerst vijf-en-zestig jaar, en nog drie jaar jonger dan gij, ben ik op verre na niet zoo sterk en vlug. Ik ben vroeg oud geworden.

— Waarom, in plaats van te Parijs of op een van uwe kasteelen uwe rust te houden, slijt gij ook uw leven met de geheele wereld te doorkruisen?

Het voorhoofd van den graaf werd eenskaps bewolkt.

— Gij vraagt mij dit en toch kent gij een gedeelte van mijn geheim.

— 't Is waar, mijn vriend, vergeef mij. Gij zoekt de vergetelheid.

— Ja, ik heb die overal gezocht, maar niet gevonden. Ik ben ontevreden en mismoedig, en misschien nog ongelukkiger teruggekomen, maar nu blijf ik hier; of ik hier of elders lijd, 't is 't zelfde, doch ik wil in mijn vaderland sterven.

— Hebt gij tijding van mevrouw de gravin de Bussières?

— Ja! Zij is nog altijd op haar landgoed te Nivervais, waar zij geacht, bemind en geëerd wordt. Sedert den dag, dat wij zoo noodlottig gescheiden zijn door de gebeurtenis die u bekend is, breft zij het oude kasteel, waar zij geboren is, niet verlaten; zij heeft van de wereld geheel afstand gedaan. Weldra zal het veertien jaar zijn, dat zij zoo afgezonderd leeft. Ja, de gravin is eene zonderlinge vrouw.

Naar zijn hooge, fiere gestalte en de regelmatige trekken van zijn gelaat te oordeelen, moest de graaf een schoon man zijn geweest. Hoewel het verdriet zijnen stempel op het gelaat had gedrukt, had het een edele en waardige uitdrukking behouden; zijn glimlach en zijn blik getuigden van welwillendheid en goedhartigheid.

Toen het ontbijt was afgeloopen, ging de graaf met zijnen vriend naar zijn kabinet, en eene sigaar ontstoken hebbende, gingen zij tegenover elkander zitten.

— In mijnen brief, zegde ik, dat ik u om eenen dienst wilde verzoeken, aldus begon de graaf het gesprek. Ik wilde namelijk, dat gij gronden vondt om voor eenen man, die wegens moord tot levenslange galeistraf is veroordeeld, genade te vragen en te verkrijgen.

— Dat zal moeilijk gaan, zegde de advokaat, indien het gedrag van den veroordeelde niet onberispelijk is; indien hij beroouw heeft, kan hij vermindering van straf krijgen, maar geene geheele kwijtschelding.

— Maar hij is onschuldig. Hij werd veroordeeld, omdat alle bewijzen tegen hem waren; hij wilde die bewijzen niet ontkrachtigen, alhoewel hij daartoe slechts één woord had moeten spreken — uit eene beweegreden, zooals hij mij zelf heeft gezegd, die hij niet wilde en nog niet wil openbaren; hij vergenoegde zich met alleenlijk te bevestigen dat hij onschuldig was, hetgeen in de oogen der rechters niet voldoende was.

— Sinds hoe lang zit hij in 't gevang?

— Ongeveer achttien jaar; hij is thans in onze strafkolonie van Guiana.

— Hoe heet hij?

— Jan Renaud!

— Ik meen mij dien naam te herinneren. Is hij niet door het hof van Assisen van de Haute-Saône veroordeeld?

— Juist! Gij hebt een uitstekend geheugen.

— De zaak van Jan Renaud heeft mijne belangstelling opgewekt door het geheimzinnige dat ik er in opmerkte.

— Zoudt gij omtrent die zaak niet een vertoogschrift kunnen opstellen, dat ik aan den minister van justicie, die, zooals gij weet, mijn vriend is, zou kunnen voorleggen?

— O ja, maar daarvoor moet ik naar Vesoul gaan, om de processtukken te onderzoeken. Morgen en overmorgen zal ik, als gij zooveel belang in dien man stelt, mijne dringende zaken afdoen en overmorgen er heen gaan.

— Ik dank u, zegde de graaf, den beroemden advokaat de hand reikende. En nu zal ik u zeggen, waarom ik zooveel belang stel in den ongelukkigen Jan Renaud, dat ik op het denkbeeld ben gekomen, genade voor hem te vragen.

— Op mijne terugreis naar Frankrijk, heb ik Guiana bezocht. Ik werd door den bestuurder der strafkolonie zeer welwillend ontvangen, en met de meeste bereidwillgheid gaf hij mij de inlichtingen, die ik hem vroeg. Ik zegde hem, dat ik naar Frankrijk terugkeerde, dat de minister van justicie mijn vriend is, en dat, indien er onder de veroordeelden een was dien hij daarvan waardig achte, ik den man in de welwillendheid van mijnen vriend den minister zou aanbevelen.

— Toen sprak hij mij over Jan Renaud. Die man, zegde hij, heeft noont straf gehad, zelfs geen verwijt verdiend; geene klacht komt over zijne lippen; zijne gelatenheid is bewonderenswaardig. Menigmaal heeft hij zijnen lotgenooten bewijzen van de grootste hulpvaardigheid gegeven. Bij eene volksziekte die in 't vorige jaar de kolonie teisterde, heeft hij, zonder zich een oogenblik rust te gunnen, veertien dagen en nachten achtereen de ongelukkigen, die door de ziekte waren aangetast, verpleegd; hij was steeds aan hunne legerstede, hen helpende, bemoedigende en vertroostende, en bewees hun de teederste zorgen met het geduld en de zachtmoedigheid van eene pleegzuster.

— Op zekeren dag, verhaalde de bestuurder verder, wandelden eenige dames aan den oever te Sinnamary, toen eenskaps eene groote krokodil uit het riet te voorschijn kwam en zich op de dames wierp, waaronder zij eene prooi zocht. Zij slaakten luide angstkreten en gingen op de vlucht, — maar eene van haar, eene jonge vrouw, struikelde en viel. De arme vrouw achtte zich verloren. Maar de angstkreten waren door Jan Renaud, die in de nabijheid werkte, gehoord. Alleen met eene ijzeren stanggewapend, waarmede hij rotsblokken had verschoven, wierp hij zich tusschen de jonge vrouw en het monster, dat hij eenen hevigen slag op den kop toebracht. Het monster ging achteruit, maar alleen om beter zijnen sprong te kunnen maken. Toen stak Renaud met onbeschrijfelijke koelbloedigheid en tegenwoordigheid van geest de stang in de keel van het dier, dat, golven bloed spuwende, den grond hevig met zijnen staart sloeg. De strijd duurde nog enkele minuten, maar Renaud bleef overwinnaar. De krokodil verdween in het riet, waar men haar een paar dagen later dood vond.

Ik verzocht den veroordeelde te mogen zien. Men liet hem komen. Zijn eerlijk, oprecht gelaat, zijn vrijo, openhartig blik stemden mij dadelijk gunstig voor hem. Ik vroeg hem welke misdaad hij had begaan. Ik boet voor de misdaad van een ander, antwoordde hij; maar alle bewijzen waren tegen mij, en ik wilde niets zeggen wat de verdenking van mij kon afleiden; de jury verklaarde mij schuldig, en... ik ben hier.

— Kent gij den waren schuldige? vroeg ik.

— Ja, maar neem het mij niet kwalijk, mijnheer, op dat punt kan ik niets meer zeggen dan ik aan de rechters heb gezegd.

— Toen ik hem vroeg, of hij geene nabestaanden, geene vrienden had achtergelaten, zag ik tranen in zijne oogen, en met bitterheid gaf hij tot antwoord: Als iemand tot gevangenisstraf is veroordeeld, heeft hij geen bloedverwanten of vrienden meer, hoe zou dan een galeislaaf ze hebben? Maar ik heb eene gade... O, met het grootste genoegen zou ik de weinige vreugdeloozo jaren, die ik misschien nog te leven heb, willen missen, als ik slechts mocht vernemen, dat het met haar welgaat.

Ik heb hem niets beloofd, maar nam mij plechtig voor, zoodra ik te Parijs zou zijn, al het mogelijke in het werk te stellen, om gratie voor hem te verwerven. De inlichtingen, die ik kan geven, zullen, hoop ik, de grootste bezwaren uit den weg ruimen.

VIII. — NIEUW ONDERZOEK.

Zes dagen na het in 't vorige hoofdstuk medegedeelde gesprek der twee vrienden, begaf de heer Dumoulin, van zijne reis naar de Haute-Saône teruggekeerd, zich weder naar den graaf de Bussières, om hem verslag te doen van den uitslag zijner pogingen in 't belang van Jan Renaud.

— Waarde vriend, waren zijne eerste woorden, ik geloof u te kunnen verzekeren, dat uw beschermeling onschuldig is.

— Ik dank u, antwoordde de graaf. Sinds lang heb ik mij niet zoo gelukkig gevoeld als door deze tijding.

— Maar, hernam de heer Dumoulin, uit de archieven te Vesoul heb ik die overtuiging niet geput. Uit de processtukken bleek de schuld van Renaud duidelijk, ontwijfelbaar. Alleen de beweegreden tot de misdaad ligt in 't duister, want 't is niet bewezen, dat de moordenaar zijn slachtoffer heeft willen bestelen.

Dit onderzoek voldeed mij niet, ik wilde nauwkeurige inlichtingen hebben omtrent het vroeger gedrag, de levenswijze en de gewoonten van den veroordeelde.

Ik was reeds voornemens naar Frémicourt te gaan, waar de misdaad is gepleegd, en naar Civry, waar Renaud heeft gewoond, toen ik onder de processtukken er twee vond, die onderteekend waren door den vrederechter Geoffroy. Ik herinnerde mij eenen medestudent van dien naam. Ik ondervroeg den griffier, die door den keizerlijken prokureur was belast, mij bij mijn onderzoek behulpzaam te zijn, en deze deelde mij mede, dat de heer Geoffroy nog altijd te Saint-Irun woonde, maar niet meer vrederechter was; voorts meende hij, dat die heer mij het best inlichtingen zou kunnen geven, daar hij den veroordeelde het eerst had ondervraagd en hem zeer goed had gekend.

Reeds den volgenden dag, was ik te Saint-Irun bij den voormaligen vrederechter. Hij was waarlijk mijn oude kameraad.

Hem het ware doel van mijn bezoek noch mijne plannen willende bekend maken, zegde ik dat ik, een groot rechtsgeleerd werk onderhanden hebbende, bij andere kriminelle processen, die meer gerucht hadden gemaakt, ook de zaak van Jan Renaud wilde bespreken. Ik vroeg hem, of hij Jan Renaud had gekend.

— Of ik hem gekend heb; ik z